

LÝ LUẬN VỀ MỐI TƯƠNG QUAN GIỮA PHONG CÁCH GIÁO DỤC CỦA CHA MẸ VỚI TÍNH TÍCH CỰC HỌC TẬP CỦA HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ

Nguyễn Thị Hải Thiện
Trường Đại học Sư phạm Hà Nội
Email: nguyenhaithien.edu@gmail.com

Tóm tắt: Từ việc nghiên cứu tổng quan, tác giả bài báo đưa ra khái quát chung về tương quan giữa phong cách giáo dục của cha mẹ với tính tích cực học tập của học sinh trung học cơ sở; phân tích tương quan giữa các loại phong cách giáo dục của cha mẹ với tính tích cực học tập của học sinh trung học cơ sở trên ba bình diện: Tương quan giữa phong cách độc đoán với tính tích cực học tập của học sinh; tương quan giữa phong cách giáo dục dân chủ với tính tích cực học tập của học sinh; tương quan giữa phong cách tự do với tính tích cực học tập của học sinh.

Từ khóa: Mối tương quan; phong cách giáo dục; tính tích cực học tập.

THEORETICAL DISCUSSION ON THE CORRELATION BETWEEN PARENTING STYLES AND LEARNING ENGAGEMENT OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS

Nguyen Thi Hai Thien
Hanoi National University of Education
Email: nguyenhaithien.edu@gmail.com

Abstract: Based on a comprehensive review, the author provides an overview of the correlation between parenting styles and the learning engagement of middle school students. The article examines the relationship between various parenting styles and students' learning engagement across three dimensions: the correlation between authoritarian parenting and students' learning engagement; the correlation between democratic parenting and students' learning engagement; and the correlation between permissive parenting and students' learning engagement.

Keywords: Correlation; Parenting styles; Learning engagement.

Nhận bài: 02/11/2024

Phản biện: 05/12/2024

Duyệt đăng: 09/12/2024

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Tính tích cực học tập của HS được bao phủ từ nhiều tác nhân khác nhau, trong đó liên quan đến phong cách giáo dục của cha mẹ. Trong nghiên cứu của Wang Jenhung; Tsai Kuanchen, Chu Suke; Lei Cheokleng, Chio, Liam, Lee Hoiman (2015) đã chỉ ra: áp lực học tập sẽ làm rối loạn nhận thức, giảm tốc độ xử lý thông tin của người học và có thể dẫn đến tính tích cực học tập thấp hơn năng lực. Áp lực học tập không chỉ tác động đến cá nhân hành vi và thành tích học tập, mà còn sức khỏe tâm lý. Như vậy, việc cha mẹ tạo áp lực cho con có thể không chỉ không dẫn đến kết quả tốt cho việc học mà còn làm giảm tính tích cực học tập của con.

Với những ý nghĩa về mặt lý luận và thực tiễn như đã trình bày, tác giả nhận thấy rằng phong cách giáo dục của cha mẹ có mối tương quan với tính tích cực học tập của học sinh THCS. Việc nghiên cứu, phân tích cụ thể và chi tiết mối tương quan này, làm rõ hiện trạng vấn đề sẽ góp phần quan trọng vào việc xác định được phong cách giáo dục nào phù hợp nhất cho việc nâng cao tính tích cực học tập của học sinh, từ đó giúp cha mẹ học sinh có ý thức điều chỉnh phong cách giáo dục của mình đáp ứng với tâm lý lứa tuổi và nâng cao tính tích cực học tập của học sinh THCS.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái quát chung về tương quan giữa phong cách giáo dục của cha mẹ với tính tích cực học tập của học sinh trung học cơ sở

Khái niệm tương quan đề cập đến một mối liên hệ qua lại giữa hai hoặc nhiều đối tượng, sự kiện, hoặc thuộc tính. Mối tương quan là thuật ngữ dùng để so sánh sự biến thiên đồng thời giữa các nhân tố, biến số. Trong thống kê học, kết quả tương quan dùng để dự báo biên độ của một biến số, khi đã biết biên độ của biến số kia. Trong phạm vi đề tài phân tích mối tương quan giữa PCGD của cha mẹ với TTC học tập của Học sinh THCS, tác giả sẽ xem xét mối liên hệ giữa PCGS của cha mẹ với các biểu hiện của TTC học tập của HS. Do đặc trưng của mỗi kiểu PCGD là khác nhau, nên mối tương quan của nó với TTC học tập của HS sẽ không đồng nhất. Không phủ nhận việc mối tương quan giữa cha mẹ và con cái có sự tương quan hai chiều, trong đó có sự ảnh hưởng và tương tác lẫn nhau giữa PCGD của cha mẹ và TTC học tập của con, tuy nhiên, trong phạm vi hạn chế của, tác giả tập trung nghiên cứu, phân tích về mối tương quan một chiều từ PCGD của cha mẹ với TTC học tập của HS.

Như vậy, mối tương quan giữa PCGD của cha

mẹ là mối liên kết giữa PCGD của cha mẹ và TTC học tập của con cái, thể hiện mức độ TTC học tập của con dưới tác động của các kiểu PCGD khác nhau của cha mẹ.

2.2. Tương quan giữa các loại phong cách giáo dục của cha mẹ với tính tích cực học tập của học sinh trung học cơ sở

Tương quan giữa phong cách Độc đoán với TTC học tập của HS: Về mối tương quan giữa PCGD của cha mẹ và TTC học tập của HS cũng là một vấn đề được các nhà nghiên cứu ở nước ngoài quan tâm. Theo tác giả Abouserie, R (1994), nhân tố quan trọng ảnh hưởng đến sự phát triển rối loạn tích cực ở trẻ vị thành niên Mỹ bao gồm giới tính nữ, tình trạng hôn nhân của bố mẹ, mô cô lập hoặc mẹ, trải nghiệm các thay đổi tiêu cực về tài chính của bố mẹ, có rắc rối với bạn cùng lớp, lòng tự trọng thấp, bất mãn với điều kiện nhà ở. Một số nghiên cứu đã chỉ ra rằng, các kiểu nuôi dạy của cha mẹ, đặc trưng bởi sự chăm sóc thấp và bảo vệ quá mức, có liên quan đến một loạt các rối loạn tâm lý. Trong các nghiên cứu trước đây, người ta đã phát hiện rằng, sự nuôi dưỡng của cha mẹ có ảnh hưởng quan trọng đến tâm lý của người lớn.

Ngoài ra, theo các nghiên cứu trước đây, phương pháp giáo dục "từ chối" và "bảo vệ quá mức" (PCGD Độc đoán) được xem là thái độ tiêu cực của phụ huynh và nó có liên quan đến một số rối loạn tâm lý của con cái. Một mối tương quan tích cực mạnh mẽ đã được tìm thấy giữa PCGD của cha mẹ tiêu cực ("từ chối" và "bảo vệ quá mức" một đặc trưng của PCGD tự do và độc đoán) và tâm lý người lớn Trương Thị Khánh Hà, 2011). Theo kết quả của một trong những nghiên cứu trước đó, ảnh hưởng bền chặt đã được tìm thấy giữa PCGD Độc đoán và TTC với các hoạt động trong cuộc sống của con cái. PCGD gia đình "Độc đoán" như là một cách để bảo vệ trẻ chống lại tích cực trong tương lai (Luu Song Hà, 2008). Ví dụ, hình phạt về thể chất của cha mẹ đối với HS là một yếu tố làm tăng tỷ lệ tiêu cực và nó ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe tinh thần của HS. Những cuộc cãi vã bằng lời nói và thể chất của phụ huynh có ảnh hưởng xấu đến sức khỏe tinh thần của các em và tỷ lệ tiêu cực cao hơn đáng kể ở nhóm HS này.

Cách nuôi dạy con của cha mẹ, trong đó sự quan tâm có điều kiện phụ thuộc vào việc con cái có thể đáp ứng các kỳ vọng của cha mẹ hay không, có thể trở thành yếu tố bảo vệ, hoặc nguy cơ đối với TTC trong học tập ở trẻ và thanh thiếu niên. Mặc dù là một trong những phương pháp nuôi dạy phổ biến, vẫn có nhiều quan điểm và lý thuyết

cho rằng, sự quan tâm có điều kiện của cha mẹ có thể gây ra kiểm soát tâm lý và dẫn đến những đến những hệ quả tiêu cực đối với sức khỏe tinh thần của con cái. Ủng hộ quan điểm này, các nghiên cứu trước đây đã cho thấy, sự quan tâm có điều kiện của cha mẹ có mối liên hệ với sự nội hóa theo hướng tiêu cực của các giá trị mà cha mẹ mong muốn đối với con cái, cảm giác ép buộc phải thực hiện các hành vi mà cha mẹ kỳ vọng, sự dồn nén các cảm xúc tiêu cực, sự suy giảm năng lực xúc cảm, cùng với tính ái kỷ.

Trong nghiên cứu của Garcia F, Gracia E (2014) đã chỉ ra áp lực của đời sống đô thị có thể khiến cho cha mẹ có nhiều kỳ vọng vào con cái hơn và do đó làm gia tăng khả năng cha mẹ sử dụng sự quan tâm có điều kiện. Nghiên cứu cho thấy, những cha mẹ có PCGD độc đoán thường có mức độ quan tâm "thái quá", nghiêm ngặt, áp đặt đến con. Với PCGD Độc đoán, có thể có tương quan đến TTC học tập của HS. Khi cha mẹ đưa ra mục tiêu, áp dụng kỷ luật buộc HS cần phải kỷ luật, tích cực. Tuy nhiên, khi cha mẹ áp đặt, kỳ vọng quá, có thể khiến con áp lực, giảm TTC học tập. Bên cạnh đó, trình độ học vấn của cha mẹ cũng là một yếu tố có thể tác động đến sự quan tâm có điều kiện của cha mẹ. Cha mẹ có trình độ học vấn cao hơn, có thể có xu hướng nuôi dạy con theo PCGD Dân chủ hơn, thay vì kiểm soát, hay độc đoán. Và do đó, ít có khả năng sử dụng sự quan tâm có điều kiện hơn.

Ngoài ra, khoảng cách thế hệ giữa cha mẹ và con cái cũng có thể là nguyên nhân dẫn tới sự quan tâm có điều kiện của cha mẹ. Những thế hệ cha mẹ trước đây có thể có tính áp đặt nhiều hơn so với những thế hệ cha mẹ gần đây. Và, khoảng cách tuổi tác giữa cha mẹ và con cái cũng có thể là rào cản, để cha mẹ có thể nuôi dạy con theo hướng ủng hộ sự tự chủ, trong đó đòi hỏi phải có khả năng lắng nghe và thấu hiểu các cảm nhận của con cái, thay vì áp đặt. Mức độ khắc nghiệt của cha mẹ có mối tương quan nghịch và rõ rệt đối với TTC học tập của trẻ, đặt biệt là vai trò và địa vị của chính mình trong gia đình (Trương Thị Khánh Hà (2011). Nghiên cứu cũng cho thấy, rằng khi cha mẹ áp dụng phong cách dân chủ, con cái thường cảm thấy được tôn trọng trong gia đình và thấy rằng cha mẹ hiểu biết về mình.

PCGD "độc đoán của cha mẹ" tập trung vào việc đòi hỏi sự tuân thủ và nghe lời, hơn là khuyến khích tính tự chủ và tự điều chỉnh. Mối quan hệ gần gũi giữa cha mẹ và con thường dựa trên mệnh lệnh và tuân thủ, thiếu đi sự chia sẻ và yêu thương. PCGD gia đình "thể chế" tập trung vào việc áp đặt và kiểm soát, ít quan tâm đến sự tự điều chỉnh và tâm lý nhạy cảm của con.

Sự cách biệt giữa cha mẹ và con cái rất lớn, thiếu sự giao tiếp và hoạt động chung, dẫn đến cha mẹ không khuyến khích con cái phát triển một thái độ tích cực trong việc học hành. Trẻ em trong môi trường có cha mẹ độc đoán, thường cảm thấy ít hạnh phúc hơn, so với các trẻ em trong môi trường giáo dục khác. Trong khi các HS có cha mẹ nuông chiều thường cảm thấy hạnh phúc cao, nhưng kết quả học tập thường thấp. Steinberg và đồng nghiệp cũng phát hiện ra rằng, HS bị bỏ rơi, hoặc bị phớt lờ bởi cha mẹ, thường có kết quả học tập thấp nhất trong mọi lĩnh vực.

Như vậy, sự liên quan mạnh mẽ giữa PCGD độc đoán và TTC học tập của HS thể hiện rõ khi cha mẹ thiết lập luật lệ và quy tắc mà không giải thích rõ ràng, thường cố gắng kiểm soát và ép buộc ý kiến lên con cái, thiếu sự âm áp và sự gần gũi với HS, dẫn đến cảm giác thiếu tự chủ, không được tôn trọng và giảm TTC trong học tập. Bên cạnh đó, nếu cha mẹ có PCGD độc đoán ở khía cạnh bao bọc, bảo vệ quá mức, cũng không kích thích TTC trong học tập của trẻ.

Tương quan giữa PCGD Dân chủ với TTC học tập của HS: Nghiên cứu của Anyanwu JI (2010) cho rằng, ở tuổi thanh thiếu niên, các cá nhân phát triển hai xu hướng, độc lập và gần bó với cha mẹ. Một mặt, thanh thiếu niên tìm kiếm sự tự chủ ngày càng tăng từ cha mẹ của họ. Mặt khác, thanh thiếu niên vẫn được hưởng lợi từ sự gần bó an toàn với cha mẹ, vì họ chưa đủ chín chắn để đương đầu với những thách thức trong cuộc sống mà không có sự hỗ trợ nào. Hai xu hướng mâu thuẫn này dẫn đến những thách thức trong tương tác giữa cha mẹ và con cái và do đó, các vấn đề tâm lý của trẻ em thường có liên quan đến chất lượng hoạt động của gia đình. Rối loạn chức năng gia đình (ví dụ: Các chiến lược giải quyết vấn đề kém, giao tiếp không hiệu quả giữa các thành viên trong gia đình) có nghĩa là hệ thống gia đình không tạo điều kiện cho hoạt động thích hợp.

Nhóm tác giả Nguyễn Thị Ngọc Bé, Nguyễn Thị Lan Oanh, Phạm Thị Thúy Hằng, Mai Thị Thanh Thủy và Nguyễn Thị Hà (2020) trong nghiên cứu về mối liên hệ của PCGD của cha mẹ với trầm cảm cũng cho thấy, PCGD Dân chủ có mối tương quan nghịch với bệnh này. Như vậy, về mặt tâm lý, PCGD Dân chủ không làm ảnh hưởng tiêu cực đến tâm lý của trẻ. Phân tích mối tương quan giữa PCGD và TTC học tập của HS được thể hiện khi cha mẹ tin tưởng, tạo điều kiện cho con tự chủ, tự lập học tập môi trường học tập ở nhà, trao đổi thông tin trên lớp, tích cực tham gia các hoạt động ở trường, tham gia và giám sát các hoạt động học tập ở nhà thì HS sẽ TCHT.

Akpan MU, Ojinnaka NC, Ekanem E (2010) còn chỉ ra PCGD Dân chủ tác động đến TTC của học sinh. Sự kỳ vọng đối với kết quả học tập của con cái và lý do cho sự kỳ vọng đó. Tổ chức học tập, đề cập đến cấu trúc môi trường học tập ở nhà và môi trường này khuyến khích, hỗ trợ như thế nào đến việc học tập của trẻ. Môi trường tình cảm trong nhà. Kỷ luật, đề cập đến phương pháp nuôi dạy con cái được dùng để kiểm soát hành vi của trẻ. Cha mẹ tham gia vào quá trình giáo dục ở trường và ở nhà qua nhiều hoạt động khác nhau. Phương pháp giáo dục dân chủ có ảnh hưởng tích cực đến học tập của học sinh khi cha mẹ luôn hướng dẫn con theo các quy tắc hợp lý. Họ khuyến khích con tự quyết định về các vấn đề của mình và tham gia vào thiết lập các quy định trong gia đình, đồng thời sẵn sàng thay đổi theo ý kiến của con. Cha mẹ mong muốn con tuân theo nhưng đồng thời cũng lắng nghe và trao đổi ý kiến với con. Họ tôn trọng ý kiến của con và khuyến khích con tự quyết định về các vấn đề trong gia đình, đồng thời khuyến khích con tự quyết định về cuộc sống của mình.

Như vậy, PCGD dân chủ sẽ tác động TCHT của HS. Khi cha mẹ thường xuyên “lắng nghe, tôn trọng những ý kiến của con” và luôn “kích lệ, ủng hộ con cái” thì con họ có khả năng “làm chủ bản thân” tốt hơn. Khi cha mẹ “không có thời gian để quan tâm đến con” và “hay mắng mỏ, phê phán” thì con thường “không nghe lời người lớn”; Khi cha mẹ “ít biểu lộ sự khích lệ” và “hay mắng mỏ, phê phán” thì con họ dễ có tính gây gổ”; Khi cha mẹ “ít kiểm soát” và “hay khen ngợi” thì con họ thường có “tính sáng tạo” hơn. “Sự tích cực của học sinh và sự đồng thuận trong phương pháp giáo dục của cha mẹ có mối liên hệ chặt chẽ.

Từ phân tích trên, ta có thể nhận định rằng, Khi cha mẹ dân chủ thì con cái thường tự tin và có khả năng làm chủ bản thân, cảm thấy được yêu thương được tôn trọng. Các em có thể chủ động trong chia sẻ với cha mẹ, hội ý kiến cha mẹ nhưng trong một khuôn khổ nhất định, các em vẫn được phép tự chủ và quyết định các công việc của bản thân, từ đó, tính tích cực trong học tập được khuyến khích phát triển.

Tương quan giữa phong cách tự do với tính TCHT của học sinh: Khi nghiên cứu về tính TCHT - nhận thức các tác giả Léonchiev A.N (1978), Makarenko (1935) cho rằng: Dựa trên quan điểm cá nhân luôn hoạt động, không có hoạt động thì cá nhân không tồn tại trong môi trường tự nhiên và xã hội xung quanh mình. Phương pháp giáo dục tự do không có ảnh hưởng đáng kể đến sự tích cực trong học tập của học sinh được thể hiện. Cha mẹ

áp dụng phong cách này thường cho phép con tự do trong suy nghĩ và hành động theo ý muốn của mình, ngay cả khi con không làm theo những mong đợi của cha mẹ và ít khi chỉ đạo con phải làm đúng. Điều này cũng cho thấy rằng cha mẹ với phong cách tự do không đặt quá nhiều "kỳ vọng", "niềm tin", hay "kỷ luật", do đó con cái có tự do để thiết lập kế hoạch và mục tiêu học tập của riêng mình."

III. KẾT LUẬN

Tính TCHT của học sinh là sự ý thức tự giác của học sinh về mục đích học, thông qua đó học sinh huy động ở mức độ cao các chức năng tâm lý để giải quyết các nhiệm vụ học tập có hiệu quả. Các biểu hiện tính TCHT của học sinh Trung học cơ sở được thể hiện qua phương pháp học tập; Khả năng chủ động; Ý thức học tập; Khả năng vận

dụng. PCGD của cha mẹ là hệ thống các phương pháp, cách thức mang tính đặc thù và tương đối ổn định mà mỗi bậc cha mẹ thường sử dụng trong giáo dục con. Dựa trên hai yếu tố cơ bản là sự "kỳ vọng" của cha mẹ đối với con và sự "đáp ứng" của cha mẹ với con, PCGD được phân ra ba kiểu: Phong cách độc đoán; Phong cách dân chủ; Phong cách tự do. Mỗi tương quan giữa PCGD của cha mẹ với tính TCHT của học sinh THCS được thể hiện cụ thể qua sự tương quan của từng PCGD tính TCHT của học sinh. Trong đó, PCGD dân chủ có tương quan thuận với tính tích cực của học sinh, PCGD độc đoán có tương quan nghịch với tính tích cực của học sinh. Cha mẹ có PCGD tự do thường "đáp ứng" mà ít "kỳ vọng" đối với con nên mối liên hệ với tính tích cực có vẻ không rõ ràng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Abouserie R. (1994), *Sources and Levels of Stress in Relation to Locus of Control and Self-Esteem in University Students*. Journal Educational Psychology, 14, 323-330. <http://dx.doi.org/10.1080/0144341940140306>
- Akpan MU, Ojinnaka NC, Ekanem E (2010), *Behavioural problems among schoolchildren in Nigeria*. South African Journal of Psychiatry | Vol 16, No 2. <https://doi.org/10.4102/sajpsychoiatry.v16i2.220>
- Anyanwu J.I. (2010), *Parental Relationship as a Correlate of Psychological Wellbeing of South Eastern Nigerian Adolescents*. African Journal of Teacher Education, Vol 1, No1. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=Vx5UxPYAAAAAJ&citation_for_view=Vx5UxPYAAAAAJ:u5HHmVD_uO8C
- Trần Thị Vân Anh và Hà Thị Minh Khương (2009), *"Quan hệ cha mẹ với con ở tuổi vị thành niên"* tạp chí Giới và gia đình (6) tr 16-22.
- Lê Thị Bùng – Hải Vang (1997), *Tâm lý học ứng xử*, NXB Giáo dục, Hà Nội
- Nguyễn Thị Ngọc Bé, Nguyễn Thị Lan Oanh, Phạm Thị Thủy Hằng, Mai Thị Thanh Thủy và Nguyễn Thị Hà (2020), *Mối quan hệ giữa phong cách giáo dục của cha mẹ và trầm cảm ở học sinh THCS*, Educational Sciences, 2020, Volume 65, Issue 4C, pp. 162 – 171.
- Đỗ Thị Công, *Tính TCHT môn tâm lý học của sinh viên Đại học sư phạm Hà Nội*.
- Fernando Garcia và Enrique Gracia (2014), *The Indulgent Parenting Style and Developmental Outcomes in South European and Latin American Countries*. Parenting Across Cultures: Childrearing, Motherhood and Fatherhood in Non-Western Cultures. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-007-7503-9_31?utm_source=chatgpt.com
- Luu Song Hà (2008), *Cách thức cha mẹ quan hệ với cn cái và hành vi lệch chuẩn của trẻ*. Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
- Đào Lan Hương (2000), *Nghiên cứu sự tự đánh giá phù hợp về thái độ học toán của sinh viên cao đẳng sư phạm Hà Nội*, Luận án Tiến sĩ.
- Trương Thị Khánh Hà (2011), *"Phong cách giáo dục của cha mẹ và ảnh hưởng của nó đối với con tuổi vị thành niên"* Tâm lý học (4), tr 52 – 54
- Trần Bá Hoàn, Lê Trảng Định, Phó Đức Hòa (2003), *Áp dụng dạy và học tích cực trong Tâm lý – Giáo dục học*, Nxb Đại học sư phạm Hà Nội, Hà Nội
- Trương Quang Lâm (2012), *"Mối quan hệ giữa cách ứng xử của cha mẹ với sự tự đánh giá học sinh trung học phổ thông"*, Hội thảo Quốc tế "Đào tạo, nghiên cứu và ứng dụng tâm lý trong bối cảnh hội nhập Quốc tế", tr. 265-274
- Léonchiev A.N (1978), activity theory. <https://psyezmedia.vn/ly-thuyet-hoat-dong-cua-aleksei-nikolaevich-leontiev/>
- Makarenko (1935), *The Pedagogical Poem (bài ca sư phạm)*. State Educational Literature Publishing House
- Trần Kiều, Nguyễn Lan Phương (1997), *Tích cực hóa hoạt động học tập của HS*, Tạp chí thông tin khoa học giáo dục, Tháng 6-7/1997.
- Đỗ Minh Thúy Liên – Vũ Phương Nhi (2018) *Ảnh hưởng của một số yếu tố tâm lý xã hội đến kết quả học tập của học sinh trung học phổ thông*. Kỷ yếu hội thảo quốc tế học đường lần 6. Nxb Đại học sư phạm, tr 228-238.
- Nguyễn Hồi Loan (2000), *"Ảnh hưởng của gia đình tới hành vi vi phạm pháp luật của trẻ em vị thành niên"*, Tâm lý học (6), tr 39-42.
- Đặng Hoàng Minh (2013) *Sức khỏe tâm thần của trẻ em Việt Nam: Thực trạng và các yếu tố nguy cơ. Hội thảo về "Thực trạng và thách thức về sức khỏe tâm thần ở trẻ em Việt Nam"*, trường Đại học giáo dục – Đại học quốc gia Hà Nội, tr 25 -32
- Leochiev A.N (1972) *Những vấn đề phát triển tâm lý M. Liên Xô*.
- Markova A.K (1982), *Hình thành động cơ học tập ở lứa tuổi học sinh*. Nhà xuất bản giáo dục M. Liên Xô
- Nguyễn Thị Anh Thư (2016) *Phong cách giáo dục của cha mẹ dưới góc nhìn của học sinh THCS*, Tạp chí Tâm lý học xã hội (4), tr 107 – 115.
- Nguyễn Xuân Thực, Đào Thị Lan Hương (2007), *Phân tích các biểu hiện khó khăn tâm lý trong hoạt động học tập của sinh viên năm thứ nhất sư phạm*, Tạp chí Tâm lý học, số 9 (102)
- Wang Jenhung, Tsai Kuanchen, Chu Suke, Lei Cheokleng, Chio Ilam và Lee Hoiman (2015), *"A Study of Learning Pressure, Learning Attitudes, and Achievement among Macau Undergraduates"*. Journal Canadian Social Science. DOI 10.3968/7488 https://www.researchgate.net/publication/283083383_A_Study_of_Learning_Pressure_Learning_Attitudes_and_Achievement_among_Macau_Undergraduates